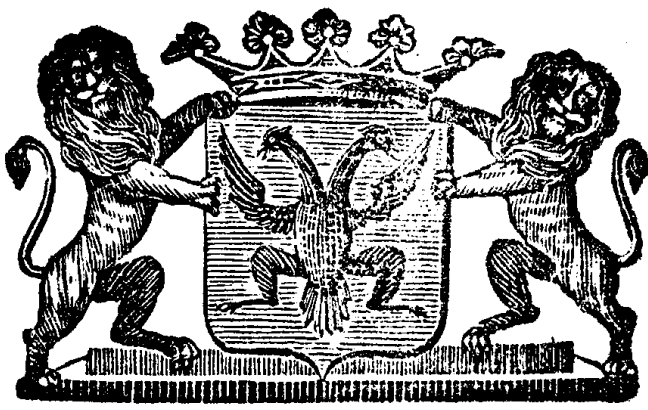

ARNHEMSCHE

Donderdag

COURANT.

den 5 Januarij.

FRANKFORT, den 1. Januarij.

Brieven uit Odessa, van den 13. December, behelzen, omtrent de vermoedelijke oorzaak van den zoo onverwachten dood van Z. M. keizer *Alexander*, de volgende opgave: » Dit groote verlies is waarschijnlijk veroorzaakt door eene kleine reis naar de Krim, waar Z. M., door het schoone weder uitgelokt, togten van 6 tot 8 uren maakte, zonder zich tegen de koele avondlucht, in de romaneske gebergten van dat schiereiland, behoorlijk te dekken, waartegen hij meende door het luchtgestel van Petersburg genoegzaam gehard te zijn. De Monarch kwam met het gevoel van eenen koortsachtigen toestand naar Taganrog terug, zonder daartegen dadelijk geneesmiddelen te willen gebruiken; de aanvallen van koorts werden echter steeds heviger; den 26. November, gevoelde Z. M. het gevaar, waarmede zijn leven bedriegd werd, en op den 1. December verliet zijn verheven geest het aardsche omkleedsel.»

— Volgens de laatste berigten uit Petersburg, is er door het committé van ministers eene commissie benoemd, ten einde te voorzien in het noodige ter begravenis van het lijk van Z. M. keizer *Alexander Pawlowitsch*. Aan deze commissie zal hiertoe voorloopig eene som van vijftig duizend roebels uitgereikt worden.

— Uit Triest schrijft men, den 21. December, het volgende: » Eindelijk zijn er weder tijdingen regtstreeks uit Morea ontvangen. Zij loopen tot den 11. December en luiden voor de Grieken niet zoo ongunstig, als men reden had te vermoeden. Bij de Turken en hunne bevelhebbers hapert het nog steeds aan overeenstemming in hunne krijgsverrigtingen, en derhalve brengen huij de versterkingen uit Alexandria niet de verwachte beslissende voordeelen aan. De kapudan-pacha houdt zich in de golf van Patras op, en zou reeds vijf schepen door de Grieken verloren hebben. De Grieksche vloot onder *Miaulis* ligt sedert den 24. November bij Missolonghi, en verwachtte hem; doch hij heeft geene poging gedaan, om gemelde vesting aan te vallen. Dit raadselachtige gedrag wordt alleen eenigzins verklaarbaar door de vrees voor den Griekschen generaal *Goura*, die in den rug van den seraskier staat, de levensmiddelen voor de belegerings-armee afsnijdt en onlangs bij Solona eene Turksche afdeeling geslagen heeft. De seraskier *Reschid*-pacha zou het grootste gedeelte zijner troepen door desertie verloren hebben. Omtrent *Ibrahim*-pacha zijn de berigten zeer tegenstrijdig; doch van nieuwe voordeelen aan zijnen kant wordt niet gewaagd. — Op Candia duurt de opstand voort.

PARYS, den 5o. December.

Het ministeriele blad, hetwelk keizer *Konstantijn*, eerst den 8., en daarna den 17. uit Warschau naar Petersburg heeft laten vertrekken, behelst heden de volgende artikels:

» Warschau, den 18. December. De keizer is niet vertrokken. Het gerucht loopt hier, dat hij afstand van den troon wil doen, ten behoeve van zijnen broeder. Zijn vertrek, dat op den 17. was bepaald, is uitgesteld geworden. — En wat lager: » Brieven uit Warschau, van den 24., melden, dat keizer *Konstantijn*, die den 17. had moeten vertrekken, den 23. nog in de hoofdstad van Polen was. De keizer was ernstig ongesteld geweest ten gevolge zijner droefheid over den dood van zijnen broeder. Er waren nog geenerlei toebereidselen tot zijn vertrek gemaakt. Men scheen te Warschau te gelooven, dat de wil des keizers eerst zou bekend worden, als de uitslag der zending van den grootvorst *Michiel* te Petersburg zou bekend zijn.

— De ultra-roijalisten, die een tijd lang de liberalen bijzonder ontzagen en dezelve eenigermate aanvuurden, om met hen gemeene zaak tegen het ministerie te maken, nemen sedert eenigen tijd weder eene andere taktiek aan. Daar het hunne hoofden niet ontging, dat het bij vele roijalisten eene zeer nadeelige werking deed, als zij de zuivere roijalisten en liberalen vereenigd zagen, welke laatste zij tot dus verre steeds met den verachtelijken naam van » revolutionairen » bestempeld hadden, en vermits zij bovendien bemerkten, dat de liberalen voordeelen uit deze vereeniging trokken, oordeelden zij, dat het tijd was met de liberalen te breken en op nieuw de vijandelijkheden tegen hen te beginnen. Dit is thans gebeurd; maar daarom zijn de aanvallen des ultra's tegen het ministerie niet gestaakt, maar integendeel zoo mogelijk nog heviger geworden; en deze oorlog tegen het ministerie zal voortduren tot zoo lang dit laatste alleen door zuivere ultra's zal bezet zijn.

ROTTERDAM, den 2. Januarij.

Bijzondere berigten van Batavia, tot het laatst van Augustus loopende, geven uitzigt op de spoedige demping der onlusten, in het rijk van Djocjokarta uitgebarsten. De generaal *de Kock* was nog te Sourakarta, en nam met vrucht maatregelen tot wering der muitelingen; de keizer van dat rijk en de prins *Prang-Wedono* waren daarin behulpzaam; de sultan van Madura had hulpbenden aangeboden; dagelijks kwamen er troepen van Makassar terug; de generaal *van Geen* was reeds met Zr. Ms. frogat *de Javaan* op Java gekomen, zoo dat men elk oogenblik beslissende

sende maatregelen te gemoet zag. Alle gouvernements-provincien genoten eene diepe rust, zoodat het Engelsche berigt van onlusten in Bantam-baai en bij Samarang eene onwaarheid schijnt te zijn. Een gedeelte van de residentie Pakalongang, niet lang geleden, door de inlandsche vorsten aan ons gouvernement afgestaan, om den grooten weg, vroeger door het ongezonde bosch van Welerie loopende, daarheen te verleggen, werd verontrust door de muitelingen, die aldaar de post-stations hadden verbrand, waardoor de gemeenschap tusschen Pakalongang en Samarang langs dien weg gestreind was. Van Batavia tot Pakalongang toe was de communicatie daarentegen geheel open. De gouverneur-generaal maakte zich gereed om naar Europa terug te keeren, hetwelk mag worden aangemerkt als een bewijs, dat de zaken door Z. Exc. niet werden beschouwd uit een zeer zorgelijk oogpunt; een ieder, die bekend is met de persoonlijke denkwijze van den baron *van der Capellen*, moet hiervan de volste overtuiging hebben.

— Sedert den 1. Januarij tot den 31. December 1825 zijn in de Maas en Goeree ingekomen 1343 en uitgezeild 1520 schepen; zijnde 30 minder ingekomen en 103 meer uitgezeild dan in 1824.

— Te Antwerpen zijn in den loop van het jaar 1825 aangekomen 800 schepen, zijnde 119 meer dan in het jaar 1824 aldaar gearriveerd zijn.

HET PERKINSCHES STOOMGESCHUT.

Een Engelsch dagblad geeft de volgende nadere berigten omtrent het Perkinsche vernielings-werktuig of stoomgeschut. De proeven, in tegenwoordigheid van den hertog *van Wellington* genomen, stellen het buiten allen twijfel, dat er eene kracht ontdekt is, welke eene geheele omwenteling in de krijgskunst bewerken, of liever den oorlog geheel vernietigen zal. De menschen moeten wel met elkander in vrede leven, wanneer de oorlog eene alles omvattende verwoesting ten gevolge heeft; want welk bolwerk zou eene hagelbui van kanonkogels uit het stoomgeschut kunnen weerstand bieden? Wanneer twee legers zich op het slagveld ontmoetten, en een derzelve was met dergelijk oorlogsttuig voorzien, dan zou hetzelfde in weinig minuten deszelfs tegenpartij geheel vermorseld hebben. Bovendien moet de aanwending der kunst van *Perkins*, om den stoom met hooge drukking te gebruiken, voor mechanische doeleinden in het algemeen vruchtbare gevolgen hebben.

De buurt van de Perkinsche fabriek van veiligheids-stoomwerktuigen, in de nabijheid van Regents-Park, werd in den morgen, toen de bovengemelde proeven plaats hadden, hevig verschrikt door het afschieten van het stoomgeschut. Sedert het ongelukkig voorval, vóór eenige maanden, dat eene dame uit eene kabriolet sprong, wyl het paard door den donder van het stoomgeschut schuw was geworden, was hetzelfde niet weder gelost. Ten 8 ure waren op alle naar de fabriek loopende wegen wachten uitgezet, die wagens en ruiters waarschuwden, om andere wegen in te slaan, dewijl het geschut zou gelost worden. Even na 9 ure, kwamen de hertog *van Wellington*, de hertog *van Salisbury*, de heer *Peel*, lord *F. Sommerset* en eene commissie van ingenieurs en artillerie-officieren aan, en het schieten begon met een vreeslijk gebulder, gelijk aan den zwaarsten donder. Dit duurde bijna onafgebroken twee uren lang, gedurende welken tijd de niet te berekene kracht van den stoom, en de ongehoorde snelheid, waarmede de kogels afgeschoten werden, de verbazing en de bewondering van alle aanwezenden verwekten. Eerst werden de kogels, in navolging van het artillerie-vuur, bij tusschenpoozen, tegen eene ijzeren schijf geschoten, die op eenen afstand van 105 voet was geplaatst. De kracht, waarmede zij werden voortgedreven, was zoo groot, dat men dezelve in kleine stukken gesprongen wervond. Daarna werden de kogels door eene houten stellaadje geschoten, en zij gingen door elf planken van het hardste dennenhout van een duim dikte, en ieder een duim van elkander verwijderd. Vervolgens werden zij tegen eene ijzeren, 74 duim dikke plaat afgevuurd, en de eerste kogel ging dadelijk door de plaat. Alle aanwezenden stemden toe, dat dit de allergrootste kracht van het buskruid was. De hertog *van Wellington* had deze plaat tot dat einde van Woolwich laten brengen, om eene vergelijkende proef omtrent de kracht van den stoom en het buskruid te nemen. Wij vernamen, dat de, tot deze wonderbare kracht gebezigde drukking des stooms in den beginne niet meer dan 65 dampkringen (of 900 ponden op den kwadraatduim) bedroeg, en de heer *Perkin* herhaalde verscheidene malen, dat hij de drukking met de grootste zekerheid tot op 200 dampkringen konde brengen. Nadat alle aanwezenden, opzigtelijk de kracht des stooms, zich overtuigd verklaarden, ging de heer *Perkins* over tot proeven om de snelheid aan te toonen, waarmede door dezelve geweerkogels konden worden afgeschoten. Te dien einde schroefde hij aan den loop van het geweer een roer, met kogels gevuld, welke, terwijl zij door hunne eigene zwaarte in den loop vielen, de een na den anderen met eene zoo ongehoorde snelheid wegvlogen, dat overtuigend bleek, dat, door middel van eenige zoo met kogels gevulde en in een rad (waarvan een model getoond werd) vastgemaakte roeren, bijna 1000

Kogels in eene minuut konden uitgeworpen of voortgedreven worden. De heer Perkins gaf aan den loop eene zijdelingsche richting, en de kogels gingen door eene plank op de lengte van bijna 12 voet. Dienvolgens, wanneer een stoom-kanon tegen een regiment in eene linie werkte, dan zouden deszelfs kogels van het eene einde van het regiment tot aan het andere reiken. Eene dergelijke plank werd vervolgens regtstandig geplaatst, en dadelijk daarop zag men van boven tot onder de gaten, welke de kogels gemaakt hadden. Hierdoor is het dan bewezen, dat het stoomgeschut niet alleen de kracht van het buskruid bezit, maar zich ook in alle rigtingen laat wenden. Wat echter de meeste verbazing scheen te verwekken, was de werking van eene lading kogels, welke op zijde der schijf in eenen minuut van tichelsteenen gevlogen en daarin tot op de helft doorgedrongen waren.

Verscheiden officieren zeiden, dat, wanneer de kogels niet van lood, maar van ijzer geweest waren, zij eene bres in den 18 duim dikken muur zouden gemaakt hebben. De uitvinding van den heer Perkins opent eene nieuwe loopbaan voor het oorlog, die, wij gelooven het wenselijk, tot eenen algemeenen vrede leiden zal; want hoe zou een volk het verlies door zoo verwoestende werktuigen veroorzaakt, kunnen herstellen?

Deze nieuwe stoom wordt met veel minder brandstoffen en water voortgebragt, dan de gewone, en is ten eenen male zonder gevaar. De heer Perkins heeft een werktuig van de kracht van 70 paarden, hetwelk door zijn buskruid-stoom in beweging zal worden gebragt, bijna volloed, en zal daarmede openlijke proeven verrigten.

STAATKUNDIG-WYSGEERIGE BESCHOUWING DER REGERING VAN ALEXANDER I., Keizer aller Russen en Koning van Polen.

Het leven, ook van de edelste en magtigste menschen, is kortstondig voor de wereld; maar het tijdstip van hunnen dood is dat van de geboorte immer geschiedenis. De kleinzoon van CATHARINA II., onder haar oog en opzigt opgekweekt, was het, die het Russisch Rijk, voor de staatkundige betrekkingen, tot die Monarchie van het Noorden verhef, waarop het bloote vooruitzicht haar nog tot eene trotsche aanmatiging was rangerekend. Maar andere titelen ook, het hart van den wijsgeerigen geschiedkenner met zachter aandoening strekende, sierden ALEXANDER, I. Vreemde natien hebben hem met den eernaam van den *Menschvriend*, begroet; zijne onderdanen hadden hem, verbood het zijne zedigheid niet, als den *Gezegenden* vereerd; de kunsten hebben hem onder het beeld van den *Genius des Vredes* vereeuwigd. Geenszins bleef hem daarom de glorie des oorlogs vreemd. Eerst met tegenspoed tegen het wapengeluk der Franschen kampende, vervolgens toegevend uit persoonlijke achtiging voor den Man, die zich, wel is waar onder begunstiging van gelukkige omstandigheden, maar ook (wat alleen blinde vooringenomenheid loochenen kan) door eigene verbazende hoedanigheden, tot den hoogsten trap van wereldlijke magt verheven had, — hernam ALEXANDER met waardigheid zijnen afstand van dezen, toen diens vermetselheid ook van hem smadelijke dienstbaarheid durfde vorderen; toen was het ALEXANDER, die, met kalme pal blijvend bij den woesten aanval van de reuzenmagt des alverweldigenden Krijgsvorst, te regter tijd den arm ophief, niet om hem te stuiten in zijne vaart slechts, maar om hem door zijne snoode dienstknechten gemishandeld *Europa*, thans eensklaps oprijzende uit de slaafsche gedweehheid, die het gevolg was van schrik of van misleiding, van hem te helpen verlossen. Sedert werd de Russische monarchie de hoeksteen eener nieuwe staatkundige stichting, door welke ALEXANDERS regering zich niet meer tot den omvang zijner reeds zoo uitgestrekte rijken bepaalde, maar aan het lot van alle volken der in staatkundige betrekkingen staande wereld het wezenlijkst aandeel verkreeg; — eene stichting van wereldvoogdij, die, (het mag niet ontveinsd worden,) en in haren aanleg, en in hare gewrochten, of liever om hare verhinderend van veel van datgene, wat door menigen gewenscht en gehooft werd, bij de zoodanigen der tijdgenooten, die den naam van onbekrompen denkenden dragen, tot nog toe beschouwd is als den voortgang tot dien verbeterden toestand der wereld, waarop onze eeuw met rede schijnt te mogen uitzien, zoo niet stremmende, althans vertragende. Den lateren geschiedboek zal te beoordeelen staan of deze oordeelveling al of niet van voorbarigheid vrij zij geweest; den tegenwoordigen voegt omzigtige vermelding van het daadzakelijke, en, wat alleen volstrekte onpartijdigheid mogelijk maakt, vertrouwen op het altoos weldadige van de eindelijke uitkomsten der opperste leiding. In meer dan een geval, zeker, heeft bij ALEXANDER de eigene geneigdheid moeten wijken voor het besef der door het algemeen belang van hem gevorderde pligt-oefening.

Dan, op hoedanige wijze ook de aldus gewrochte orde van zaken te beoordeelen zij, geen land ter wereld geniet in ruimere mate de zegeningen, welke zij kan opleveren; dan *Nederland*, onder den verlichtten en weldadigen Vorstenstan, die door zoo nauwe banden van verwantschap aan den overledenen Monarch verknocht is. Een Nederlander levere dan ook de staatkundig-wijsgeerige (en daarom onpartijdige) beschouwing van ALEXANDERS regering, zonder zich afhankelijk te stellen van hetgeen ons ongetwijfeld eerlang van de Duitsche, Fransche, of Engelsche drukpers zal toekomen.

De ondergeteekende, Boekhandelaar te *Rotterdam*, zich in staat gesteld ziende, om aan het beschaafde Nederlandsche Publiek het onder den aan het hoofd dezès gestelden titel uit te geven oorspronkelijk-Nederlandsche werk aan te bieden, heeft aan alle zijne Correspondenten *Bestel-Lijsten* toegezonden, die op geenerlei wijze Inteeken-Lijsten zijn, maar alleen moeten strekken om hem gelegenheid te verschaffen tot het berekenen van eene oppervlakkige raming voor de oplaag.

Het werk zal in één Boekdeel bevat zijn; misschien komt daarbij een portret, doch niet anders dan bij uitstek welgelijkt; en ook in dit geval zal de prijs matig genoeg gesteld worden, om bij geenen kooper bedenking te ontmoeten.

Bilijk echter kan, bij eene aankondiging als deze, verwacht worden, iets van den Schrijver te vernemen. Redenen, bij hem van gewigt geoordeeld, hem nopende om zich, voor alsnog althans, niet te noemen, zij het genoeg dat de in het werk heerschende geest dezelfde zijn zal, als in deszelfs Schrijvers *Beschouwing van het Beiderzijdsche Ongelijk in het geschil over den Geest der Eeuw*, door een Onzijdigen, te *Amsterdam* bij J. C. SEPP en Zoon, in 1824 uitgegeven, en in de *Vaderlandsche Letteroefening* van Maart van dit jaar, (No. III, blad. 108,) op deze wijze beoordeeld: » Een klein boekje, maar waardig niet onopgemerkt te blijven, en niet alleen door den compresen druk, maar door den zaakrijken inhoud zich voordeelig onderscheidende; voor alle Lezers niet geschikt, maar voor hen, die kunnen denken, en lezen om nog meer te denken; den ons niet bekenden Schrijver kenmerken de, als een man, toegenust om een wijsgeerig en pragmatisch behandel der geschiedenis te zijn, en te verdienen gehoord te wor-

den, als een waarlijk onzijdige; een boekje, eindelijk, regt geschikt ter staving der spreuk: als twee kiven hebben beide gemeenlijk schuld, en geschreven in eenen echt Christelijken geest. Tot het goede door M. COSSA en Comp. gesticht, behoort vooral ook deze, anders achtergeblevene, beschouwing.»

Rotterdam,
den 27. December 1826.

A. F. H. SMIT.

SCHOUWBURG TE DEVENTER.

Onder Directie van Mevrouw A. C. OTTINGH.

Op Maandag den 9. Januarij 1826.

DE JAGERS,

EEN TAFFREEL DER ZEDEN VAN HET LAND.

Groot beroemd Tooneelspel, in vijf Bedrijven, naar het Hoogduitsch van *Wilhelm August Island*.

Na hetzelfde:

EEN DIVERTISSEMENT.

ARNHEM, den 5. Januarij.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 4. Jan. 2 El o Palm 5 Duim; gewassen o D. gevallen 10 D
Den 5. dito. 2 El o Palm 0 Duim; gewassen o D. gevallen 5 D

Op den 23. December 1825, is te *Parijs*, na eene langdurige ziekte, in den ouderdom van 55 jaren overleden, de Heer *DIRK HANEGRAAF*, Staatsraad in Buitengewone dienst, Ridder der Orde van den *Nederlandschen Leeuw*, en Oud-Administrateur der *Directe Belastingen*, In- en Uitgaande Regten en Accijzen.

In den afgelopen nacht overleed, aan de gevolgen eener hevige persloop, ons tedergeliefd Dochtertje *PETRONELLA SUSANNA HELENA*, in den ouderdom van vier jaren en ruim vier maanden.

PARAMARIBO, den 29. October 1825.

Mr. E. L. VAN HEECKEREN,
H. E. VAN HEECKEREN,
Geb. ISING.

Heden overleed onze Waarde Moeder en Behuwd-Moeder *M. HULSTEIN*, Weduwe van *W. VAN ZADELHOFF*, aan een spoedig verval van krachten, in den Ouderdom van ruim 89 Jaren.

ARNHEM, den 4. Januarij 1826.

G. VAN ZADELHOFF,
G. VAN ZADELHOFF,
Geb. VAN ZADELHOFF,
J. VAN KOLFSCHOTEN,
T. VAN KOLFSCHOTEN,
Geb. VAN ZADELHOFF.

§ + § Het PLAATSELYK BESTUUR van
+ + Winterswijk, met goedkeuring van Hun Edele-Groot-Achtbare de Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland, eene Fransche SCHOOLHOUDERES willende aanstellen, worden zij, die genegen zijn dien Post te vervullen, uitgenoodigd, om zich, met overlegging van Acten van toelating en Getuigschriften van kunde en goed zedelijk gedrag, voor het einde der maand Februarij des jaars 1826, in persoon of met vrachtvrije brieven bij den Heer Burgemeester alhier aan te melden; zullende de tijd, tot het houden van het vergelijkend examen, nader worden bekend gemaakt.

De voordeelen aan dezen post verbonden zijn: Eene jaarwedde van een honderd en vijftig guldens, en verder hetgeen dat door een aanzienlijk getal Leerlingen voor onderrwijs betaald zal worden.

Winterswijk, den 15. December 1825.

Ter ordonnantie,
J. B. ROELVINK, Bz.,
Secretaris.

§ § § Mr. JACOB NYHOFF, Notaris te Arnhem, qq., is van mening op vrijdag den 6. Januarij 1826, des morgens ten elf ure, bij den Kastelein FLORUSSSEN op de Steenstraat buiten Arnhem, publiek aan den Meestbiedenden te verkoopen:

1. Twee zeer schoone bruine WAGEN- of KOETS-PAARDEN, mak in het tuig en viug bij den weg, en zonder eenig gebrek.
2. Eene moderne MANDEWAGEN met lederen Kap en pleeten Lantaarnen.
3. Een dito CARICLE met pleeten Lantaarnen.

Een en ander kan gedurende drie dagen voor, en op den Verkoopdag zelven, ten Huize van gezegden FLORUSSSEN, door een ieder worden bezigtigd.

* * * In het Ambt *Lijmers*, Provincie Gelderland, wordt, met den 1. Februarij 1826, gevraagd, een *FUINMAN*, ongeluurd, en liefst van de *R. C. Godsdienst*, het Snoeien van Boomen en het behandelen van Trekkasten en Broeijen onder plat glas wel verstaande; voorts voorzien van bewijzen van goed gedrag en kunde.

Adres, onder Letter A., aan den Heer Secretaris KOCH, te Zevenaar, bij Arnhem. Brieven franco.

§ + § Een LOGGIETER en LEIDEKKERS-
+ + GEFEL, vast werk begeernde, kan zich daartoe adresseren, onder Letter B., aan den Boekverkooper C. A. THIEME, te Arnhem. Brieven Franko.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPY. ADVERTENTIE.

Het geëerd Publiek wordt kennis gegeven, dat, wanneer de vorst blijft aanhouden, de dienst der STOOMBOOTEN tot nadere aankondiging zal worden uitgesteld.

4 Januarij 1826.